

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Magazine.

#1 Lente 2017

www.paxvoorvrede.nl

Streetart
for **Peace**

De kracht
van **verbeelding**

Bruggenbouwster Olena
gaat door

Weer de straat op

Er lijkt meer bereidheid te zijn om weer te demonstreren voor vrijheid en burgerrechten. Dat is al zo sinds de Duitse Pegida beweging ook in Nederland met enige regelmaat demonstreert. Het zijn demonstraties die vrijwel altijd een tegendemonstratie uitlokken. En beide kanten beroepen zich op het recht van vrije meningsuiting en opkomen voor burgers. Bij Pegida zijn dat de eigen burgers, bij de tegendemonstraties zijn dat alle burgers die bescherming verdienen.

Ook PAX gaat met enige regelmaat de straat op. Zo stonden we begin dit jaar op het Malieveld om te protesteren tegen de haat en liepen we mee in de Women's March against Trump. We voeren actie op plekken om aandacht te vragen voor het gedrag van energiebedrijven die maar bloedkolen uit Colombia blijven kopen. Voor het hoofdkantoor van Nuon of Essent bijvoorbeeld. Of we zijn op straat te vinden met kunstenaars die, vaak met veel humor, naar onze samenleving kijken. Op de middenpagina van dit magazine is een impressie te zien.

In sommige landen is de straat op gaan erg gevaarlijk en tóch doen mensen het. Het is mooi om te zien dat in Oekraïne er weer dialoog is tussen de oproerpolitie en de demonstranten. Hoewel er doden zijn gevallen en er hard op ze ingeslagen is, zijn er mensen te vinden die bereid zijn om het gesprek aan te gaan. PAX helpt hen om de patstelling te doorbreken en niet te blijven hangen in haat. Daar is veel durf voor nodig. Net zoals er ook veel durf voor nodig was om een museum te maken waarin het verhaal van de Dutchbatters naast dat van de nabestaanden van Srebrenica te zien is. Collega Pim neemt ons in gedachten mee op reis naar Libanon en hij vertelt dat hij graag te voet nieuwe plaatsen ontdekt. Pater Frans van der Lugt nam in Syrië vaak jonge mensen mee op reis. Ter nagedachtenis aan hem organiseren zijn Syrische vrienden nu een vijfdaagse voettocht van Den Bosch (7 april) naar Nijmegen. Zo houden ze zijn gedachtegoed in ere. Je moet maar durven. ♦

Helma Maas

We zijn benieuwd naar jullie reactie op PAX Magazine. Stuur een mail naar: PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

6

OEKRAÏNE: DE DIALOOG VERDIEPEN

Olena Hantsyak uit Oekraïne was één van de bruggenbouwers die door talrijke ambassades van vrede in 2015 in de schijnwerpers werd gezet. Hoe is het haar sindsdien vergaan?

8

STREETART FOR PEACE

Bekende Amsterdamse straatartiesten maakten met vredesboodschappen een graffiti kunstwerk. Waar maakt de gemiddelde bezoeker van Streetart for Peace zich druk over?

Colofon

PAX Magazine Nummer 1 / Lente 2017
PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.
PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.
Redactie Suzanne van den Eynden, André van der Vlugt, Frederique Kram, Sabita Ribai, Annemarieke Hollanders en Helma Maas-van der Vaart (eindredactie).
Productie Global Village Media, Amsterdam
Aan dit nummer werkten mee Cinta Depondt, Cerian van Gestel, Anne Hertman, Lize Kraan, Anke Kluppels, Maartje Puts, Pim Gerritsen en Thirsa de Vries.
Fotografie o.a. Roy Beusker Fotografie, Sake Elzinga, Bob Karhof, Lize Kraan, Dirk-Jan Visser, Wladimir van Wilgenburg, Young Homsy Lens en het PAX archief.
Beeldbewerking Frans Rappange - Scanvisie
Basisvormgeving Het IJzeren Gordijn, Amsterdam
Vormgeving René Mohrmann, Amsterdam
Drukkerij GrafiServices, Utrecht
ISSN 2352-300X

St. Jacobsstraat 12
 3511 BS Utrecht
 Postbus 19318
 3501 DH Utrecht
 Tel : 030 - 233 33 46
 Fax: 030 - 236 81 99
PAXmagazine@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl
 IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

PAX Magazine is beschikbaar in braille, grootletter, digitale en gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden.

Stem voor vrijheid en gelijkheid

In deze tijd valt zo nu en dan de naam van George van den Bergh. Hij was parlementslid en rechtsgeleerde in Nederland. Voor de Tweede Wereldoorlog was hij actief betrokken bij de opvang van joodse vluchtelingen uit nazi-Duitsland. Tijdens de oorlog belandde hij in concentratiekamp Buchenwald.

Hij dankt zijn bekendheid aan zijn indrukwekkende oratie uit 1936. Een jaar na de afkondiging van de rassenwetten in Neurenberg stelde hij zichzelf een indringende vraag: Wat moeten we met anti-democratische partijen? Zijn rede wordt de laatste tijd weer afgestoft omdat de inhoud zo actueel is. Van den Bergh meent dat twee beginselen onaantastbaar zijn. "De geestelijke vrijheid en de gelijkheid voor de wet voor iedereen". Partijen die deze beginselen van de rechtsstaat bedreigen zijn een gevaar voor de democratie. In zijn oratie stelt Van den Bergh: "...mocht door de ongunst der tijden de geestelijke en zedelijke verwildering nog toenemen, dan behoeven wij, goede Nederlandse burgers, niet weerloos te gedogen (...) dat tirannie ons hart doorwondt. Dan zullen wij ons niet alleen met de wapenen van de geest, maar ook met de wettige machtsmiddelen van de Staat tegen de belagers van onze beste goederen verdedigen." Partijen die de geestelijke vrijheid en de gelijkheid voor de wet bedreigen zijn anti-democratisch en moeten daarom verboden worden. Aldus Van den Bergh ruim zestig jaar geleden.

Opnieuw is de vraag hoe we ons moeten verhouden tot anti-democratische partijen actueel. Voor de verkiezingen kwam de Nederlandse Orde van Advocaten met een ernstige waarschuwing. Diverse politieke partijen brengen met hun verkiezingsprogramma de rechtsstaat in gevaar en ondermijnen daarmee het fundament van de democratie. Ook in andere Europese landen bepleiten partijen standpunten die herinneringen oproepen aan de vorige eeuw. Omdat ze de vrijheid van de geest aantasten. Omdat ze mensen discrimineren vanwege geloof, afkomst of geaardheid.

De les van Van den Bergh is urgent: laten we de vrijheid verdedigen en de gelijkheid van mensen garanderen. En niet weerloos te gedogen dat tirannie ons hart doorwondt. ♦

Jan Grutters, algemeen directeur van PAX

10

AANDACHT VOOR GENDER

Er zijn wel degelijk verschillen in de manier waarop oorlog mannen en vrouwen treft. Hoe komt dit terug in het werk van PAX?

12

DE KRACHT VAN VERBEEJDING

Om deelnemers van de Vredesweek met nieuwe ideeën te inspireren, sporen we de komende tijd iedereen aan op zoek te gaan naar zijn of haar verbeeldingskracht voor vrede.

14

CAMPAGNES

PAX voert niet alleen in de Vredesweek actie, maar is het hele jaar door actief om aandacht te vragen voor vrede. Aan deze campagnes werken duizenden mensen mee.

Foto: Sake Elzinga i.o.v. Herinneringscentrum Westerbork

Museum over val Srebrenica open

Eindelijk is er een museum op de plek waar de genocide van Srebrenica zich voltrok. Op het voormalig hoofdkwartier van Dutchbat is de oude accu-fabriek nu als herdenkingscentrum ingericht. De kamer van overste Karremans is opnieuw ingericht, en de communicatiekamer met radioapparatuur en de slaapzaal van de officieren zijn te bezichtigen. De bezoeker kan er de verhalen van Dutchbatters en van nabestaanden horen. Buiten het gebouw is met fondsen van PAX een oude wachttoren hersteld. PAX schoolt ook de gidsen die rondleidingen verzorgen.

Postcode loterij maakt 'Het verhaal van een vluchteling' mogelijk

De Nationale Postcode Loterij heeft ruim twee miljoen euro toegekend aan het programma 'Het verhaal van een vluchteling', een samenwerking tussen PAX en Critical Mass. Met deze bijdrage ontwikkelen PAX en Critical Mass o.a. een serious game waarin middelbarescholieren de dilemma's voorgeschoteld krijgen waarmee vluchtelingen geconfronteerd worden.

Movies that Matter Festival

Op het Movies that Matter Festival kun je in Filmhuis Den Haag en Theater aan het Spui van 24 maart tot en met 1 april 2017 zo'n 60 mooie speelfilms en actuele documentaires bezoeken. Ook zijn er dagelijkse talkshows met gasten die een rol spelen in de film, muziekovertredens en exposities. Een aantal films worden de komende jaren ook elders in het land vertoond. Zo gaat *Disturbing the Peace* over een grassroots vredesgroep van Israëli's en Palestijnen, en laat *Empty Room* zien hoe een Egyptische moeder worstelt met het feit dat haar zoon naar Syrië is vertrokken en daar gestorven is in de jihad. Ze spreekt in het Belgische parlement en met jongeren op scholen en helpt met onderzoek naar de jihadistische netwerken die de jongeren ronselen. *Tickling Giants* gaat over een Egyptische hartchirurg

die een satirische show begint op tv. De Moslimbroederschap, het leger, de nieuwe president: niemand wordt door zijn grappen gespaard. Hoofdpersoon Andeel promoveert van vaste fan naar vaste schrijver en cartoonist van het programma. In de film *#chicagoGirl* onderhoudt de negentienjarige Ala'a Basatneh vanuit een buitenwijk in Chicago een online netwerk van revolutionairen in Syrië. Terwijl de oorlog voortduurt, rijst de vraag welk middel het meest effectief is om een dictator te verdrijven: sociale media of een AK-47?

MOVIES THAT MATTER

Rijk op www.moviesthatmatter.nl voor het programma.

Bisschoppen in DR Congo bewaarden de vrede

Letterlijk enkele minuten voor het laatste uur in 2016 geslagen had, bereikten de president van DR Congo en de oppositie een akkoord over het omstreden uitstel van de verkiezingen. Onder leiding van aartsbisschop Utembi, een goede bekende van PAX, werden afspraken gemaakt over verkiezingen in 2017. Er was erg veel onrust over de verwachte derde termijn van de president, de corruptie en voortdurende armoede. De rooms-katholieke kerk is een belangrijke bondgenoot van PAX in Congo. Ze hoort de stem van het volk en oefent grote druk uit op de politici om de spanningen niet nóg verder op te laten lopen. Dat wil niet zeggen dat er in het grootste land van Afrika met haar 80 miljoen inwoners overal vrede is. Met de dood van een van de belangrijkste oppositieleiders blijft de toekomst ongewis, maar de kerk weet haar invloed op een juiste manier aan te wenden.

Bewoners van Homs verdreven

Foto: Young Homs Lens

Op 7 april 2014 werd pater Frans van der Lugt in Homs vermoord. Dat gebeurde nadat delen van Homs al maandenlang door het regeringsleger omsingeld waren en er systematisch bommen vielen op de stad. De gevechten werden steeds intenser en na de dood van de pater trok het leger de stad in. De burgers die er toen nog waren, werden gedwongen weggevoerd naar andere gebieden. PAX bracht een gedetailleerd rapport uit waaruit blijkt dat deze gedwongen verplaatsingen van bevolkingsgroepen vooraf gepland waren en een vorm van etnische zuivering is. Voornamelijk soennitische moslims mogen niet terugkeren

naar Homs. 'Homs' blijkt onderdeel van een militaire strategie om de bevolking te belegeren, uit te hongeren, hun huizen te vernietigen en hen dan gedwongen te verplaatsen. Ter nagedachtenis aan pater Van der Lugt is er op 7 april om 17.30 uur een herdenkingsdienst in de St. Jan in Den Bosch. Deze dienst vormt het startsein voor een vijfdaagse voettocht naar Nijmegen, waaraan veel Syriërs meedoen. De tocht is helemaal in de geest van pater Van der Lugt, die zelf de afgelopen dertig jaar Syriërs uit verschillende godsdiensten, leeftijden en streken bij elkaar bracht via voettochten in Syrië.

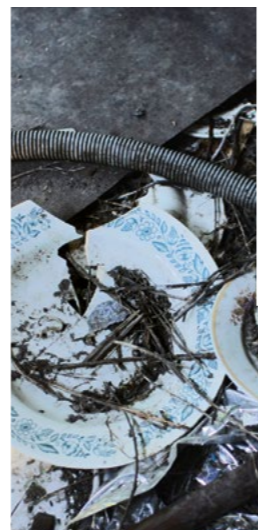
'Bruggenbouwster' Olena gaat door OEKRAÏNE: DE DIALOOG VERDIEPEN

Door Cinta Depondt

Olena Hantsyak uit Oekraïne was één van de bruggenbouwers die door PAX en talrijke ambassades van vrede in 2015 in de schijnwerpers werd gezet. Honderden mensen schreven een bemoedigende kaart aan Olena. In een grote doos zijn alle kaarten door PAX naar Kïev gebracht, een hartverwarmende verrassing voor Olena. Hoe is het haar sindsdien vergaan?

Olena (met microfoon) vertelt op een conferentie over een cultuur van dialoog

Verwoest appartement vlak bij de frontlinie
Foto's: Dirk-Jan Visser

et begon allemaal met verwarring. Toen in de winter van 2013-2014 honderden, daarna duizenden mensen de straat op gingen om op het Onafhankelijkheidsplein te protesteren tegen de plotselinge koerswijziging richting Rusland van de toenmalige president Janoekovitsj, was Olena er snel bij om te helpen. In eerste instantie ging dat om praktische zaken: voedsel en verzorging van gewonden. Met een groep vrijwilligers organiseerde zij het vervoer van gewonden naar Polen voor medische behandeling. Toen ze de zwaar gewonde medeburgers zag, besepte ze dat een andere, geweldloze manier van omgaan met conflicten nodig was. Geweldloos verzet was waar ze aan dacht – maar ze kwam uit bij geweldloze communicatie, een levenshouding en strategie voor omgaan met conflict ontwikkeld door de Amerikaanse psycholoog Marshall B. Rosenberg.

Gesprek met oproerpolitie

Olena schreef een oproep aan het wereldwijde netwerk van geweldloze communicatietrainers. Een van de mensen die reageerden was Carl Plesner, een trainer in geweldloze communicatie uit Denemarken. Hij reisde naar Oekraïne en samen spraken ze met boze en verdrietige mensen. En ze gingen ook de confrontatie aan met hun eigen vooroordelen. De vier basisregels van geweldloze communicatie zijn: observeer de feiten, deel je emoties, deel jouw eigen verlangens en formuleer jouw praktische suggestie als een verzoek. In een poging bewust ruimte te creëren voor mensen van 'de andere kant' gingen zij in gesprek met de oproerpolitie Berkoet, die op het Maidan tegenover de demonstranten had gestaan. Na een aantal gesprekken werd het mogelijk om oproerpolitie en demonstranten bij elkaar te brengen. Dit gesprek had een helende werking voor beide groepen. Sommige deelnemers hebben inmiddels een band opgebouwd met mensen van 'de andere kant' en ontmoeten elkaar nog steeds met enige regelmaat.

Waardigheid

In de periode die volgde richtte Olena de organisatie Dignity Space (Ruimte voor Waardigheid) op. Olena komt uit de zakenwereld en heeft een natuurlijk talent voor het verbinden van mensen rondom een ideaal. Hoewel er op bepaalde punten duidelijke opvattingen zijn over de verschillende rollen van vrouwen en mannen in Oekraïne, is er op professioneel gebied veel ruimte en kunnen vrouwen een relatief gelijkwaardige rol spelen. Olena zet haar verschillende netwerken in om het werk van Dignity Space vooruit te helpen. Olena, Carl, en alle

betrokkenen steken ettelijke uren, vaak onbetaald, in het werk. Ze betalen veel uit eigen zak.

Dialoog dicht bij de frontlinie

Met Carl en andere trainers reist Olena door Oekraïne om dialoogsessies te organiseren en die te begeleiden op plaatsen waar spanningen hoog oplopen. Zoals in Konstantinovka waar

Strijders werden voor verzorging naar Polen gebracht

mensen vreselijk boos waren op militairen van het Oekraïense leger nadat een kind was verongelukt. Of in Avdiivka, op 10 kilometer van Donetsk. Daar zijn dagelijks beschietingen en moeten mensen het zonder water, elektriciteit of centrale verwarming stellen, omdat de leidingen door de gevechten beschadigd zijn. "Het doet soms pijn om te zien wat daar gebeurt," zegt Olena. "De vrede en opluchting die mensen ervaren als ze zich gehoord en erkend voelen en de 'tegenstander' kunnen aanvaarden als medemens, doen ook goed." Ook haalt Olena trainers uit West-Europa en Noord-Amerika naar Oekraïne om meer mensen vertrouwd te laten raken met geweldloze communicatie. Gaandeweg is zij erin geslaagd om meer mensen met de trainingen te bereiken.

Een cultuur van dialoog

Sinds begin dit jaar wordt met financiële ondersteuning van het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken het initiatief van Olena nog breder aangepakt. Om duurzame vrede te bewerkstelligen worden in twee jaar tijd ongeveer 75 mensen opgeleid en getraind om geweldloze dialoog te kunnen faciliteren in de moeilijkste omstandigheden – zelfs tussen groepen mensen die elkaar naar het leven hebben gestaan. Iedere groep doorloopt een jaar van training en praktijkervaring, zodat er aan het einde van het project niet een handvol, maar tientallen mensen in Oekraïne zijn - vooral in de oostelijke provincies dicht bij het front - die dialoog kunnen begeleiden waar dat nodig is. PAX is blij en dankbaar op deze manier het belangrijke werk van Olena en van Dignity Space te kunnen ondersteunen en versterken en wezenlijk bij te dragen aan vrede in Oekraïne. ♦

IRJS WAS ERBIJ
EN VRAAGT ZICH AF: WAAR MAAR JIJ JE DRUK OVER?

MARÇO
werkt bij jongerenkrant

"Vrede betekent voor mij dat je 's ochtends uit je bed kan komen zonder al teveel zorgen om ellende. Het is jammer dat al het nieuws over het algemeen redelijk gekleurd is, waardoor objectieve beeldvorming weinig plaats krijgt."

DORIS
event manager

"Ik kan me wel zorgen maken om de winst van Trump in Amerika. Dichter bij huis, al klinkt het een beetje afgezaagd, is het klimaat voor mij een thema."

LAZER 3.14
graffiti artiest

"Op het moment dat je woorden en ideeën gaat beperken, kom je vast te zitten. Ik ben kunstenaar en hoop dat ik wel het lef heb om dingen te zeggen."

NZENI
bankier

"Trump grijpt me wel aan. Het is toch gek dat je, als je een bepaalde baan wilt, je vijf verschillende masters en vijf jaar ervaring nodig hebt, maar dat je zonder diploma's of ervaring zomaar president kan worden. Ik vind dat nogal wat."

SKET185
graffiti artiest

"Powered by peace. Vrede is het allermooiste wapen. War is for pussies."

AD (rechts)
handelaar in opties

"Hou het beheerst. De democratie wankelt. Vanwege de ellende in de wereld zie je een ruk naar rechts. We hopen er maar het beste van, voor de kinderen. Er kunnen niet genoeg vredesboodschappen gebracht worden."

HERO DE JANEIRO
dj en straatartiest

"Ik gebruik veel kleur in mijn werk en als je mijn werk ziet, word je daar heel vrolijk van en dan heb je geen zin in oorlog. Blijkbaar houden mensen niet zo van vrede, maar van oorlog. Het beste voor deze wereld zou een grote meteoriet zijn, alles even schoonvegen en van vooraf aan beginnen."

Op achtergrondfoto:
Chuck aan de art-beid

Streetart for Peace

Een aantal bekende Amsterdamse straatartiesten maakte op verzoek van PAX en Amsterdam Street Art van geschreven vredesboodschappen een graffiti kunstwerk, dat te zien was bij de Beurs van Berlage onder de naam Streetart for Peace. Het is een kunstvorm die bijna altijd opduikt waar conflict en onderdrukking is. Een laatste uitingsmogelijkheid, soms met levensgevaar voor de makers. En waar maakt de gemiddelde bezoeker van Streetart for Peace zich druk over?

In een opvangkamp leef je vaak dicht op elkaar
Foto: Seivan M. Salim

Aandacht in PAX programma's voor gender

'VEILIGHEID IS BASISBEHOEFTE VOOR VROUWEN EN MANNEN'

Door Helma Maas

Wat doet oorlog met vrouwen, en wat is hun rol bij het werken aan vrede? Wordt niet iedereen, man of vrouw, in dezelfde mate getroffen door oorlog? Er zijn wel degelijk verschillen in de manier waarop oorlog mannen en vrouwen treft. Hoe komt dit terug in het werk van vredesorganisatie PAX? En spreekt PAX zich ook uit tegen zogeheten genderdiscriminatie?

Bij de recente Women's March, net rond Internationale Vrouwendag, was ook PAX van de partij. En in het buitenland werken PAX collega's en partnerorganisaties hard aan de uitvoering van mooie beleidsintenties over de rol van mannen en vrouwen die landen hebben uitgesproken. Anke Kluppels, adviseur gender, vrede en veiligheid bij PAX is net terug uit Irak en Zuid-Soedan en hoort veel verhalen uit eerste hand. Kluppels: "Overheden worden aangespoord om Nationale Actieplannen te maken voor de uitvoering van resolutie 1325.

Zo kan de VN zien of de lidstaten wel echt werk van de resolutie maken. In Nederland zijn we al aan het derde actieplan toe. Als PAX waren we nauw betrokken bij de ontwikkeling ervan en hebben wij het mede ondertekend."

Mengen in de publieke ruimte

Hoe vreemd het ook klinkt, conflict biedt ook kansen voor meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Als de vrouw kostwinner geworden is, moet ze zich meer in de publieke ruimte mengen. Kluppels: "Na oorlog weigeren veel vrouwen zich weer neer te leggen bij hun

'Vrouwen-organisaties hebben met succes voor meer vrouwelijke politieagenten gepleit bij hun overheid'

Wat is resolutie 1325?

In 2000 nam de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties resolutie 1325 aan over vrouwen, vrede en veiligheid. De aanvaarding van deze historische resolutie is een belangrijke stap in de richting van de erkenning van de rol van vrouwen bij het beheersen van conflicten, vredeshandhaving en het bewaren van de vrede na conflicten. De resolutie stelt dat conflict op mannen en vrouwen verschillend uitwerkt en dat vrouwen vaak slachtoffer zijn van gendergerelateerd (seksueel) geweld in conflict. Daarnaast benadrukt de resolutie ook de rol van vrouwen als vredestichter en het recht op een gelijkwaardige plek aan de onderhandelings-tafel en bij de inrichting van de samenleving. Gewapend conflict leidt vaak tot een toename van huiselijk en seksueel geweld tegen vrouwen. Strijders komen getraumatiseerd en gedesillusioneerd terug van het front en reageren hun frustraties niet zelden af op hun vrouw. Bij thuiskomst blijkt dat de positie van de man veranderd is, hun vrouw heeft zich tijdens zijn afwezigheid zelf moeten redden en heeft een eigen inkomen.

Surood (links) in gesprek met een bewoonster in een opvangkamp
Foto: Seivan M. Salim

traditionele rollen van moeder en verzorger en willen zij meepraten over oplossingen en wederopbouw. Hun positie blijft echter fragiel, want meer dan eens zien we op langere termijn ook een teruggang op het gebied van vrouwenrechten. PAX ondersteunt vrouwen in Irak om zich in het publieke debat te mengen. Om te praten met religieuze en traditionele leiders en met vertegenwoordigers van politieke partijen." Ze vertelt over Fatima die in de Zuid-Irakese stad Basra inmiddels al heel wat voor elkaar heeft gekregen om de stem van vrouwen te laten horen. Fatima werkt met de politie en met vrouwengroepen om te zorgen dat vrouwen veilig aangifte kunnen doen in het geval van bijvoorbeeld huiselijk geweld.

Familierecht

Niet alleen komt Fatima op voor vrouwen die na een scheiding aan hun lot overgelaten worden, ze stelt ook zaken als eerwraak aan de orde. Huiselijk geweld en de diverse wetten die van toepassing zijn op familiezaken maakt zij bespreekbaar. Fatima heeft de oorlog tussen Iran en Irak van 1980 tot 1988 meegemaakt, de dictatuur van Saddam Hussein overleefd, de Irak-Koeweit oorlog en de daarop volgende internationale interventie in haar land in 2003. Na de oorlog bleven grote groepen ontheemde mensen in kampen wonen "Een recept voor misbruik", beaamt ook Thirsa de Vries, die al jaren namens PAX in Irak komt. "Vrouwenorganisaties hebben met succes voor meer vrouwelijke politieagenten gepleit bij hun overheid en wij steunen hen daarin." In tijden van conflict en grootscheepse verhuizingen houden groepen vaak krampachtig vast aan hun groepsidentiteit. De Vries: "Identiteit van de groep wordt dan vooral afgemeten aan hoe de vrouwen zich kleden en gedragen. Dat brengt meestal veel beperkingen voor de bewegingsvrijheid van vrouwen met zich mee."

Verhoor op het politiebureau

Als een vrouw al aangifte van mishandeling, verkrachting of een ander misdrijf durft te doen, dan betekent dit vaak dat ze de hele gebeurtenis nog eens herbeleefd op het politiebureau. Het helpt als het verhoor door een vrouwelijke

agente wordt afgenomen. Surood Ahmad van de organisatie Iraqi al-Amal die al een aantal jaren met PAX werkt, zegt: "In het proces verbaal staan naam, adres en het telefoonnummer van de vrouw vermeld die aangifte doet. Het is vaak voorgekomen dat vrouwen later thuis ineens opgebeld werden en bedreigd of gechanteed werden door mannelijke politieagenten." Wat ook gebeurt met meisjes en vrouwen die van huis weglopen is dat ze soms meerdere dagen in de cel worden opgesloten bij criminelen. "Dat is natuurlijk erg angstaanjagend als je ineens een cel moet delen met geharde misdadigers." Al deze dingen bevorderen niet dat vrouwen aangifte doen. Inmiddels zijn een flink aantal politieagenten getraind in het herkennen van gendergerelateerd misbruik. Politiecommissaris Jamal uit Kirkuk zegt: "Het is belangrijk dat vrouwen deel uitmaken van ons politiekorps. Wij hebben hun ervaring nodig. De politie heeft het vertrouwen van de burgers nodig, anders geeft niemand meer informatie aan ons. Alleen door samen te werken kunnen we veiligheid bieden."

Veiligheid is basisbehoefte

"In Irak zijn we net een nieuw programma begonnen", vertelt Kluppels. "Vrouwen hebben soms informatie die mannen niet hebben. Ze zijn zich er niet bewust van dat ze die informatie ook kunnen délen. Een ISIS-cel in Irak is dankzij informatie van vrouwen in ons programma opgerold." De vele milities die soms samen met het Iraakse leger maar ook vaak onafhankelijk daarvan gebieden op ISIS heroveren, maken het er niet altijd veiliger op voor vrouwen. Sowieso werken er weinig vrouwen in het leger. "We zien wel dat er nu meer vrouwen bij de politie zijn, maar dat is vaak op het niveau van fouillieren. In de leidinggevende functies en in opsporing zijn ze nog ondervertegenwoordigd. Met deze nieuwe fase hebben we hoge ambities, want we willen bijvoorbeeld ook in de rechterlijke macht veranderingen teweegbrengen ten gunste van vrouwen. Zo hopen we op een fundamentele verandering. Veiligheid is een basisbehoefte voor vrouwen én mannen." ♦

DE KRACHT VAN VERBEEJDING

Ideeën uitwisselen op de Ambassadeursdag Foto: Ijze Kraan

Om deelnemers van de Vredesweek met nieuwe ideeën te inspireren, spoort PAX de komende tijd iedereen aan om op zoek te gaan naar zijn of haar verbeeldingskracht voor vrede. Sommigen denken al snel aan de acties van grote visionairs als Mahatma Gandhi, Rosa Parks, Nelson Mandela of Malala, maar inspiratiebronnen zijn ook dichterbij te vinden.

Door Annemarieke Hollanders

Welke beelden kunnen we stellen tegenover populistische leiders en bewegingen die de kloof tussen 'wij' en 'zij' iedere keer benadrukken? Verbeeldingskracht stelt ons in staat om te dromen, om grenzen te verleggen, om samen te zoeken naar wat ons verbindt met anderen in plaats van verdeelt. Dat deed de Joodse Mozes duizenden jaren geleden al door met zijn mensen uit Egypte te vertrekken en 40 jaar door de woestijn te reizen, op zoek naar een land van melk en honing. Een land dat hij zelf nooit zou zien, maar zijn volk wel. De islamitisch prediker Mahmoed Taha hield zijn gehoor een nieuwe wereld voor: gelijkheid voor man en vrouw, ieder een bestaansminimum en erkenning van de fundamentele vrijheid van ieder mens. Taha kreeg veel volgers in zijn Soedan. Veel vrouwen gingen de beweging leiden. In 1985 werd hij geëxecuteerd door president Numeiri. Iemand als Nelson Mandela kon zijn visie van een regenboognatie overtuigend brengen omdat hij zelf bereid was zijn lange weg te gaan, omdat hij een toekomst zag waarin zijn volk in vrede kon leven met zijn onderdrukkers.

Botsende beelden

Ieder mens heeft een eigen beeld van zijn gedroomde toekomst. En soms botsen iemands beelden met die van een ander. Dat hebben ook Mozes en Nelson Mandela gemerkt. Heimwee naar vroeger kan zich vastzetten in ons hoofd en de polarisatie in de samenleving verergeren. De kracht van verbeelding heeft ook negatieve kanten, vooral als er geen ruimte meer is voor kritiek. Het is de kunst om uit die botsing te komen en toch een gedeeld beeld van vrede te krijgen.

Gedeelde beelden

Wie iets in de Vredesweek wil organiseren kan het beste de krachten bundelen. Voor inspiratiebronnen hoef je vaak helemaal niet ver te zoeken. Leg eens contact met kunstenaars of ga het gesprek aan met nieuwkomers in Nederland. Maar praat ook eens met een buurman, clubgenoot of collega. Wat houdt hem of haar bezig? En welke vragen en beelden leven er in het bedrijfsleven en in de politiek? Je zou zomaar verrast kunnen worden door een nieuwe kijk op de werkelijkheid. De spelregels: goed luisteren en je eigen beelden kritisch durven onderzoeken. Kloppen ze wel? Op welke uitgangspunten, welke waarden zijn die mens- en wereldbeelden gebaseerd?

'De kracht van verbeelding is geloven dat het anders kan, dat laten zien en delen met anderen'

Op de PAX Ambassadeursdag krijg je een voorproefje en kun je ideeën uitwisselen met anderen die zich over dit thema willen buigen. Dan zijn ook de eerste campagnematerialen zoals het blad PAX Vieren, behulpzaam bij het voorbereiden van kerkelijke vieringen in de Vredesweek, beschikbaar. ♦

Op **zaterdag 20 mei** ben je van harte welkom op de **Ambassadeursdag** in Utrecht. De Vredesweek is dit jaar van 16 t/m 24 september. Hou www.vredesweek.nl in de gaten voor meer informatie.

WE HEBBEN MEER EN BETER POPULISME NODIG

'Ruim de helft van de Nederlanders vatbaar voor populisme.' 'Populistische partijen in heel Europa in opmars.' 'Opkomst anti-Europees populisme gevaarlijk.' Als het woord niet al gemeengoed was geweest, was 'populisme' vast in aanmerking gekomen voor Woord van het Jaar. De rode draad in alles wat over populisme wordt gezegd en geschreven: het is gevaarlijk, zaait verdeeldheid, en weldenkende mensen moeten er het liefst zo ver mogelijk vandaan blijven.

Door Suzanne van den Eynden

Ik vind dat er ook een goede kant aan populisme zit. Dat zal ik uitleggen, want - vrij naar prinses Máxima - hét populisme bestaat niet. Ogenschijnlijk weten we wat we bedoelen als we over populisme praten en vooral als we het afkeuren, maar het begrip blijkt niet eenduidig. De één noemt het een ideologie, de ander een beweging, nummer drie een syndroom. Daarnaast roept populisme op verschillende plekken in de wereld andere associaties op. In Europa denken we bij populisme al snel aan partijen met een anti-immigratiebeleid en xenofobe ideeën, zoals de PVV en het Franse Front National. In Latijns-Amerika wordt met populisme vaak bedoeld op cliëntelisme en economisch wanbeleid. Eén van de oorzaken van deze verwarring, schrijft het *Oxford Handbook of Political Ideologies*, is dat weinig mensen of organisaties zeggen dat ze populistisch zijn. Het zijn in de regel anderen die een partij of persoon als 'populistisch' bestempelen. Van een prototype populist, waar iedereen universeel naar kan terugverwijzen, is geen sprake.

'Voor progressieve politieke partijen is het moeilijker geworden zich te bekommeren om het lot van de laaggeschoolde'

Wat is er dan zo goed aan populisme?

De Vlaamse schrijver David van Reybrouck, auteur van *Pleidooi voor Populisme*, definieert populisme als een 'blijvend verlangen naar politieke betrokkenheid van laagopgeleide mensen die in de huidige constellatie geen toegang hebben tot het bestuur'. Hij ziet nieuwe maatschappelijke breuklijnen. De kloof in de maatschappij loopt niet langer alleen tussen lage inkomens en hoge inkomens (links versus rechts). Van Reybrouck ziet een cultureel-ethische breuklijn: kosmopolitisch versus nationalistisch. Hoogopgeleiden

staan vertrouwensvoller in het leven; laagopgeleiden zijn argwanender tegenover de buitenwereld. Voor progressieve politieke partijen is het moeilijker geworden zich te bekommeren om het lot van de laaggeschoolde: diens denkbeelden staan haaks op het progressieve gedachtengoed. Voor een betere afspiegeling van de maatschappij binnen de politiek is dan populisme nodig dat lager opgeleide mensen de kans biedt om politieke invloed te hebben. Meer populisme betekent een ruimer aanbod van politieke partijen en betere keuzevrijheid. Democratische grondbeginselen zoals onvoorwaardelijk respect voor het gelijkheidsbeginsel, mensenrechten en rechtsstaat, zorgen ervoor dat populisme niet afglijdt naar extremisme.

Democratie is eindig

Van Reybrouck's boek komt uit 2008, ver vóór Trump. In reactie op de Amerikaanse presidentsverkiezingen schreef de Vlaming vorig jaar op het journalistieke platform De Correspondent dat Trumps overwinning één van de gebeurtenissen is die de wereldgeschiedenis verandert. Volgens hem is het einde van de klassieke representatieve democratie in zicht. Verkiezingen garanderen niet automatisch een cultuur van democratische waarden. Zal het Amerikaanse stelsel wel voldoende *checks and balances* hebben om Trumps onvoorspelbare politiek gedrag aan grondwettelijke banden te leggen? Of zal hij de rechtsstaat met voeten treden, zoals hij tijdens de campagne al aankondigde? Op dit moment heeft het laatste er helaas alle schijn van. Zijn *muslimban* werd in februari nog teruggedraaid op last van de rechterlijke macht. Maar de woedende reactie van Trump en diens belofte het er niet bij te laten zitten, doen het ergste vrezen. Op De Correspondent schreef Van Reybrouck ook dat niemand uit de klassieke politieke elite er meer in slaagt het witte proletariaat te bereiken, tenzij hij een populistische leider is. Mijn conclusie is dat meer en beter populisme harder nodig is dan ooit - juist om de radicale en gevaarlijke kant van populisme te beteugelen. ♦

Wat vind jij? [@PAXvoorvrede](https://twitter.com/PAXvoorvrede)
of reageer naar PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

Door Maartje Puts

NIEUWS van het CAMPAGNETEAM

PAX voert niet alleen in de Vredesweek actie, maar is het hele jaar door actief om aandacht te vragen voor vrede. Want wij vinden dat iedereen die in vrede gelooft, iets voor vrede kan doen. We roepen regelmatig het publiek op in actie te komen voor slachtoffers van bloedkolen uit Colombia, vredesactivisten in conflictgebieden te helpen of 'foute' bedrijven aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. Aan deze campagnes werken duizenden mensen mee.

Stop bloedkolen

In de bloedkolencampagne vraagt PAX aandacht voor de situatie van duizenden Colombiaanse boeren die van hun land zijn verjaagd of zelfs vermoord zijn. Deze mensen wonen in het gebied waar Nederlandse energiebedrijven Nuon, E.On, Essent en Engie steenkolen kopen om onze energie mee op te wekken. We vragen de energiebedrijven om hun economische druk in te zetten voor de slachtoffers van bloedkolen. Enkele resultaten van de campagne:

- ◆ Energiebedrijven zijn niet transparant over de manier waarop zij stroom opwekken. De PAX Keuringsdienst gaat op onderzoek uit. Te zien in een filmpje op ons YouTube kanaal www.youtube.nl/paxvoorvrede.
- ◆ Vorig jaar besteedde consumentenprogramma Kassa op televisie een uitzending aan bloedkolen. Het programma houdt een opiniepeiling onder haar kijkers: 92% van de Nederlanders weet niet dat Nederlandse bedrijven bloedkolen importeren en 80% vindt dit zeer ernstig. 64% van de Nederlanders wil bovendien geen stroom uit bloedkolen afnemen.
- ◆ Duizenden Nederlanders geven bij PAX aan dat zij hun huis bloedkolenvrij willen maken op www.stopbloedkolen.nl.
- ◆ Steeds meer energievergelijkingswebsites informeren hun consumenten over bloedkolen. Bijvoorbeeld overstappen.nl en independer.nl. Dat is een goede ontwikkeling want zo weten mensen beter wat ze kiezen.

Hom je ook in actie samen met PAX? Schrijf je dan in voor de Action Alert. Je ontvangt onze actienieuwsbrief wanneer we jouw hulp hard nodig hebben. Je kunt je aanmelden via: www.paxvoorvrede.nl/nieuwsbrief

Ik kom in actie!

Kernwapenverbod

2017 is een belangrijk jaar voor de kernwapencampagne: de VN onderhandelt dit jaar over een kernwapenverbod. De conferenties van de VN zijn eind maart en eind juni. Ook dan komen we in actie om de Nederlandse delegatie aan te sporen zich sterk in te zetten voor een verbod. "Want een wereldwijd, juridisch bindend verbod op kernwapens verhoogt de drempel om ze in te zetten", zegt algemeen directeur Jan Gruiters van PAX. De campagne startte op Valentijnsdag met een speciaal bericht voor minister Bert Koenders. Te zien op www.youtube.nl/paxvoorvrede

Licht voor Aleppo

Uit solidariteit met de inwoners van Aleppo en andere Syrische steden brandden eind 2016 vele mensen kaarsen en schreven zij persoonlijke boodschappen voor mensen die het hard kunnen gebruiken. Ook al lijkt het soms klein, deze solidariteitsacties werden met open armen en hartverwarmende reacties ontvangen.

Ik steun PAX

Door Sabita Rjbai

Naam: Paul van Tongeren
Leeftijd: 66 jaar
Woont in: Nijmegen
Betrokken bij PAX: sinds mijn achttiende

Hoe ben je bij PAX betrokken geraakt?

Ik ken PAX van de Pax Christi voettochten, waar ik twee keer aan mee heb gedaan. Er heerste tijdens die voettochten een sterk gevoel van saamhorigheid en idealisme. Het was intens om met heel veel mensen samen te zijn en een ideaal en overtuiging te delen. Dat ideaal was hoog, ruim, divers en gericht op een betere wereld in alle opzichten. Dat past goed bij de kern van het IKV en Pax Christi: vrede.

Wat deed je toen?

Ik organiseerde in die tijd bijeenkomsten tegen kernwapens en vertaalde een Duitse tekst hierover. Samen met andere mensen wilde ik mij inzetten voor doelen die ik belangrijk vond. Ik vond het goed dat de vredesbeweging verbonden raakte met problemen in de derde wereld. Het is jammer dat de vredesbeweging aanhang verloor doordat mensen andere onderwerpen belangrijker gingen vinden. Dingen die directer het eigen leven raakten, zoals milieuvraagstukken.

Waarom steun je PAX nu?

Het vredeswerk van PAX richt zich op internationale rechtvaardigheid en veiligheid. Dat is extra belangrijk nu, vanwege alle spanningen en het sterker wordend nationalisme. Nationalisme leidt tot bewapening, en waar bewapening toeneemt, groeit de kans op oorlog. Ik hoop dat een vredesbeweging zoals PAX aandacht blijft vragen voor die gevaren en een tegenbeweging kan vormen.

Ben je zelf actief voor vrede?

In mindere mate met concrete acties. Meer in wetenschappelijke zin. Ik ben hoogleraar ethiek. Ik schrijf boeken en geef colleges waarbij ik mensen stimuleer zelf na te denken over moraal en allerlei andere filosofische vraagstukken.

Wat verwacht je van het werk van PAX in de toekomst?

PAX heeft zich te weten handhaven ondanks dat 'vrede' in het slop was geraakt. Ik hoop dat PAX zich weer kan ontwikkelen als een kracht die de bevolking weet te mobiliseren en tegenwicht kan bieden aan politici die spanningen tussen landen of bevolkingsgroepen verhogen.

NALATEN - Notaris R.J. Holtman

De meeste mensen zijn niet graag bezig met hun testament. Dat is iets dat we liever voor ons uitschuiven. Toch kan nadenken over je nalatenschap ook mooi zijn. Veel mensen die ik spreek, staan voor het eerst stil bij wat ze nu echt belangrijk vinden in het leven. Ze moeten beslissen hoe ze hun financiële zaken willen regelen voor hun dierbaren of voor de goede doelen die ze willen ondersteunen als ze er niet meer zijn. Mijn rol is om hen daarbij te

helpen. Ik merk ook dat het mensen vaak rust geeft, als het goed geregeld is. Het is inspirerend om te zien dat steeds meer mensen organisaties als PAX opnemen in hun testament.

PAX stuurt graag de brochure toe, u kunt zich hiermee goed voorbereiden op een eventueel bezoek aan de notaris. Gebruik daarvoor de **bijgesloten antwoordkaart** in het midden van dit magazine.

Foto: Bob Rarhof

Op reis
met...

Pim Gerritsen

Paspoort

Naam: Pim Gerritsen

Ieefijd: 28 jaar

Burg.staat: in een relatie

Nationaliteit: Nederlands

Geboorteplaats: Zevenaar

Woonplaats: Arnhem

Gewoond in: o.a. Doetinchem, Nijmegen, Antwerpen, Nablös (Palestina), Buenos Aires (Argentinië) en Valencia (Spanje)

Reist met: rugzak

Zit altijd in rugzak: laptop, powerbank en oordopjes.

Onafscheidelijke reisgenoot: opschrijfboekje en een fijne pen

Programmamedewerker Pim Gerritsen werkt met jonge activisten in het Midden-Oosten aan creatieve initiatieven voor vredesopbouw. Samen met jonge ondernemers, ontwerpers, theatermakers brengt hij mensen bij elkaar.

Pim: "Ik vind het heerlijk om onderweg te zijn. Van A naar B gaan, waar dat ook is, geeft me het gevoel dat er iets gebeurt, dat nieuwe dingen mogelijk zijn. Reizen in het Midden-Oosten vind ik daarbij een extra genot. Het contact, vaak onverwacht, met zoveel verschillende en tegelijk zoveel dezelfde mensen is voor mij daarbij het meest bijzondere. En natuurlijk helpt het lekkere eten ook mee. Zowel in Nederland als in het buitenland probeer ik veel plekken te voet te ontdekken, dat vind ik de mooiste manier van reizen en geeft de meeste tijd en ruimte om een plek te leren kennen en begrijpen. Ik heb kennis gemaakt met zoveel leuke en inspirerende mensen. Samen met

de activisten, vrienden en partners werk ik aan nieuwe initiatieven om mensen bij elkaar brengen, in bijvoorbeeld Libanon en Palestina, maar ook in Nederland. Ik wil graag laten zien wat er allemaal mogelijk is, ondanks de vaak lastige situaties. Ik realiseer me dat we heel veel overeenkomsten hebben. Door te reizen ontdek je dat en leer je andere plekken en mensen begrijpen."

Pim: "Overal ter wereld is het voor jonge mensen zoeken naar een plek: hoe verhoud je je tot andere generaties, tot leeftijdsgenoten, tot je dromen? In het Midden-Oosten is die uitdaging vaak een stuk groter door het gebrek aan veiligheid, de culturele verhoudingen en door sociale en maatschappelijke druk. Daarom is het belangrijk om juist daar plekken te maken waar mensen samen kunnen komen, zichzelf kunnen ontwikkelen en kunnen dromen over een andere toekomst. De Arabische Lente en de opstanden van de afgelopen jaren waren daar een voorbeeld van: jonge mensen die hun plek opeisen en zich opnieuw verhouden tot de maatschappij. Op veel plaatsen in het Midden-Oosten staat die ruimte onder druk. PAX werkt daarom fysiek en mentaal aan het maken van nieuwe ruimte." ♦

JE T
TZKO

UPRAVO SE KROZ PLAT
SISTEM ORGANIZIRA
EKSPLOATACIJA RADI
SNAGE. EKSPLOATACI
JE JOŠ DJELOTVORNIJA
KADA JE NEDOSTATK PLACE S